

SNUS Remissvar avseende ”Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning” (SOU 2009:86)

Föreningen SNUS (Swedish Network Users’ Society) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerade text. SNUS anser att förslaget överlag är bra och signalerar en vilja till handling. SNUS anser sig dock ha anledning att kommentera vissa av förslaget olika delar enligt följande.

Övergripande kommentarer

SNUS anser att det är positivt att det redovisade betänkandet uppvisar en hög grad av konkretion, något som länge saknats inom detta område.

Vi vill även extra tydligt framhäva utredningens positiva hantering av öppna standarders roll i en modern e-förvaltning och att man identifierar att interoperabilitet är viktigt trots att det kan leda till ökade kostnader för en enskild aktör. I de föreslagna författningstexterna hänvisas till ”nationell och internationell standard”. Det är positivt att utgångspunkten tas i EIF 1.0, men det kanske finns behov av att förtydliga författningstexterna så att det inte tolkas som att EIF 1.0 bör ges företräde framför s.k. formella standarder.

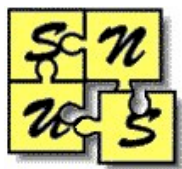
Betänkandet bör dock betraktas som en bra början, snarare än ett slutgiltigt resultat. Det kvarstår mycket arbete och många av förslagen hänvisar till fortsatta utredningar. Vissa delar av direktiven, som t.ex. ”hur den offentliga sektorns utveckling av e-tjänster bör stödja övergången till ny teknik” (s.k. innovativ upphandling) förefaller inte ha beaktats av utredningen, något vi hoppas kommer med i det fortsatta arbetet.

Detta kan ses som ett tecken på att det saknas resurser inom delegationen. Det finns ett stort behov av handling i dessa frågor, och i den ambitiösa femårsplan som presenteras spelar e-delegationens aktiva uppföljning, koordinering och planering en central roll. Det innebär att resursbristen kommer att bli än mer problematisk om man konkret ska börja genomföra alla de saker som föreslås i utredningen.

SNUS är av uppfattningen att de dryga sex miljoner som lagts på luftiga konsultrapporter bättre hade kunnat spenderas genom att anställa personer som kan se till att saker händer. För att den föreslagna strategin ska kunna genomföras är det därför av största vikt att e-delegationen tillförs resurser för att upprätthålla ett kansli med tillräckliga resurser för att driva denna utveckling.

Det förslag på organisation som lämnats präglas av en vilja att snabbast möjligt genomdriva många förändringar. Detta leder dock till att en stor mängd aktörer ges närliggande och ibland överlappande ansvarsområden vilket leder till otydlighet och förvirring.

Bland annat ges uppgifter till: Kammarkollegiet, utvecklingsansvariga myndigheter, e-delegationen själva, dess expertgrupper, nämnder på Skatteverket och ytterst även regeringen.

Det kan bli alltför många kockar vilket skapar en stor otydlighet kring vem som är ansvarig för vad. Dessutom tillkommer en rad myndigheter med olika sektorsansvar som PTS, MSB, SITIC, etc. En enkel fråga som t.ex. vem som bör föreskriva en IPv6-policy för myndigheter¹ blir därmed komplicerad att besvara.

Eftersom utredningen i stor utsträckning hänvisar till kommande arbete vill SNUS betona vikten av en ökad transparens både från e-delegationen och övriga grupperingar som ges uppgifter, detta för att främja insyn och dialog inte enbart genom slutna expertgrupper. Det är dessutom önskvärt att delegationen löpande publicerar framsteg i förhållande till de tydliga mål som satts upp.

Kommentarer på de konkreta förslagen

Nedan kommenteras vissa förslag särskilt där vi anser det lämpligt. Övriga förslag tillstyrks.

3. Flexibel e-förvaltning utifrån användarnas behov

3.2 Prioriterad utvecklingsområden

Delegationen föreslår att vissa myndigheter utses som utvecklingsansvariga för att snabbt få konkreta aktiviteter inom ett visst område.

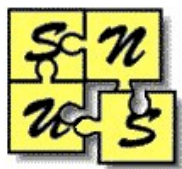
Detta blir dock problematiskt när en myndighet med ett avgränsat uppdrag, som t.ex. Bolagsverket får ett brett uppdrag att ansvara för "Företag och företagande". Huvuddelen av denna utveckling och de aktiviteter som berör företag och företagande sker utanför myndighetens verksamhet².

Att ge en myndighet ansvar, men inga befogenheter att agera utanför sitt verksamhetsområde, och dessutom kräva att detta ska ske inom befintliga ekonomiska ramar anser vi inte vara ett framgångsrecept för att skapa snabb utveckling.

SNUS anser inte att förslaget tydligt nog diskuterar det faktum att många frågor inom den utvecklingsansvariga myndighetens ansvarsområde berör andra myndigheter som man inte har någon makt över. Denna problematik stärks av att verksamheten ska bedrivas inom befintliga ekonomiska ramar.

¹ Något som konkret kommer att behövas för att uppnå de mål man satt upp inom EU, och som även diskuterats i utredningens uppdrag – hur IPv6 skulle kunna stimuleras genom staten som drivande aktör.

² Företags kontakt med Bolagsverket är begränsat i förhållande till dess kontakter med andra myndigheter såsom t.ex. Skatteverket.

Att utse större myndigheter till utvecklingsansvariga inom vissa områden riskerar att premiera den stora myndighetens perspektiv och bygga lösningar som är anpassade för dessa snarare än för medborgare, företag eller andra aktörer.

Det är på grund av dessa perspektivproblem som nuvarande lösning för e-legitimation levit kvar så pass länge trots att endast de större myndigheterna betraktar dem som en användbar lösning. Att e-delegationen endast består av generaldirektörer för dessa större myndigheter premierar ytterligare dessa problem.

Ytterligare åtgärder krävs för att garantera att andra perspektiv lyfts in i detta arbete för att uppnå visionen om att medborgaren ska stå i centrum, snarare än att myndighetens perspektiv bör vara vägledande.

SNUS önskar dessutom se en uttrycklig skyldighet för dessa myndigheter att tillgängliggöra information för vidareutnyttjande till medborgare och se till att öppna gränssnitt existerar. E-delegationen bör få ett samordningsansvar för att stimulera till en öppen förvaltning genom att upprätta och förvalta en svensk motsvarighet till data.gov och data.gov.uk.

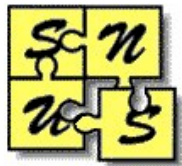
4. Styrning och finansiering av en behovsdriven e-förvaltning

4.2 Problem vid finansiering av e-förvaltningsprojekt

Det är positivt att den s.k. investeringsparadoxen identifieras av utredningen. De förslag som läggs för att försöka lösa denna är dock långt ifrån tillräcklig. Även här spår det introspektiva perspektivet och koncentrationen kring Skatteverket på denna investeringsparadox.

Förslaget att ta av Vinnovas budget verkar både vara oförankrat och ogenomtänkt. Inga argument presenteras varför dessa medel bör omfördelas från Vinnovas verksamhet och bättre användas inom detta område. Vinnova kan dock säkert vara behjälpligt med en del kompetens kring FoU-finansiering, eller att bedöma projekt utifrån deras perspektiv, t.ex. i de föreslagna tävlingarna.

Om e-förvaltningsstrategin ska präglas av användarnas behov kommer en rad investeringar bli aktuella för att förbättra för medborgaren, utan att detta innebär effektiviseringsvinster för myndigheten. Att öppna förvaltningen och tillgängliggöra gränssnitt och datamängder för vidareförädling kan i viss mån mildra dessa problem genom att andra aktörer än myndigheterna själva kan skapa nya produkter och tjänster. Förmågan att göra detta är dock något som i nuvarande läge skulle falla offer för denna investeringsparadox, varför detta särskilt måste pekas ut på samma sätt som man slår fast att interoperabilitetskostnader måste hanteras av den egna myndigheten.

4.3 Delegationen koordinerar utvecklingen på förvaltningsgemensam nivå

SNUS ställer sig positiva till detta förslag men vill betona vikten av transparens och insyn i den löpande processen.

4.8 En förordning ökar tydligheten och höjer ambitionen på e-förvaltningsområdet och 4.9 Expertkunskaper vidgar perspektivet

Dessa två förslag illustrerar den inledande kommentaren om otydliga ansvarsfördelningar. SNUS ställer sig frågande till varför Skatteverkets nämnd ges föreskriftsrätt framför e-delegationen, speciellt då de föreslagna expertgrupperna knyts till delegationen.

Den tidigare frågan om vem som bör ansvara för föreskrift av t.ex. en policy för IPv6-implementering eller liknande strategiska frågor kvarstår.

Det är viktigt att det finns ett tydligt mandat för att utfärda föreskrifter och det är även positivt med expertgrupper. Det är dock inte tydliggjort hur koordineringen mellan e-delegationen, expertgrupper och Skatteverkets nämnd bör ske och hur verksamheten ska finansieras.

5. Tekniska förutsättningar för en ny flexibel infrastruktur

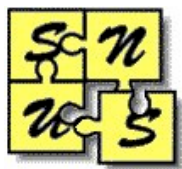
5.7 Framtidssäkrad teknik används för att säkerställa effektivitetsvinster och låg risk

Det är en positiv målsättning att använda framtidssäkrad teknik och säkerställa effektivitetsvinster. Att upphandla en standardiserad meddelandehantering går dock rakt emot andra delar av texten där man talar om vikten att definiera öppna gränssnitt och inte enskilda produkter.

SNUS anser att framtidssäkring uppnås genom att garantera att kommunikation sker med öppna gränssnitt så att flera system kan samverka och inläsningseffekter i enskilda proprietära system kan undvikas.

Att genomföra förslaget i avsnitt 5.7 riskerar att motverka andra bra förslag i utredningen som t.ex. 5.2 och premiera ännu ett centralt och låst SHS-system.

6. Effektivare stödprocesser

Det förefaller finnas viss potential för att skapa effektivare stödprocesser. SNUS ställer sig dock frågande till vad Accentures utredning tillför utöver den ESV-rapport från 2007 som flitigt refereras.

Trots att kalkylerna förefaller vara optimistiska verkar slutsatserna vara rimliga. Det är viktigt att utvecklingen sker med eftertanke utifrån ett koncernperspektiv och att man använder de redan befintliga tjänsteorganisationerna och bygger vidare på dem.

Här får delegationen en långsiktigt central och bitvis operativ roll och det är viktigt att insyn skapas och resurser finns för att genomföra arbetet på ett bra sätt.

7. E-legitimationer

Frågan om framtidens e-legitimationer är en fråga som diskuterats under åtskilliga år utan slutgiltiga beslut, och inte heller denna utredning når hela vägen på samtliga områden.

Det förslag som baserar sig på federationer är dock ett steg i rätt riktning även om lösningsförslaget fortfarande har en konstruktion och en affärsmodell som tar sin utgångspunkt i den stora myndighetens behov. Att kunna legitimera sig elektroniskt är inte endast något som behövs mellan individ och myndigheter utan mellan många aktörer. Staten har här en viktig roll att spela för att skapa en fungerande marknad för e-legitimationer snarare än att skapa ett nytt, inlåst oligopol för att främst lösa de större myndigheternas behov.

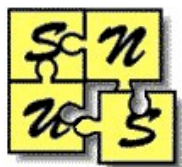
SNUS instämmer i det förslag som lyfts fram av bl.a. Kirei, SUNET och .SE³ och anser därmed att det är viktigt ”att utbyggnaden görs på ett sätt som gör att hela samhället kan dra nytta av infrastrukturen. Därför anser vi att utgångsläget för federerad eID i Sverige bör:

- vara baserad på öppna standarder,
- ge ett fullgott skydd av den personliga integriteten,
- vara teknikneutralt,
- vara tillräckligt kostnadseffektivt, och
- vara tillgängligt för aktörer i alla delar av samhället.”

Även här har utredningen valt bort uppdraget att se hur innovativa upphandlingar kan främja en marknad och konstaterar bekvämt att det idag inte finns en marknad och att Skatteverket därmed bör tillhandahålla stora delar av denna infrastruktur själva.

Företag och andras intressen berörs inte. Det är främst myndighetsperspektiv även om företag pliktskyldigt nämns i verkninglösa bisatser, och där de nämns är det med fokus på stora företag

³ Se längre beskrivning på <http://www.kirei.se/2009/10/19/eid-i-sverige/>

som kan ha nytta av tjänstelegitimationer. Utredningen ger inget svar på hur SMEs, föreningar, skolor och andra ska få tillgång till gränssnitt och tjänster som t.ex. e-legitimering⁴.

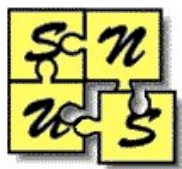
SNUS har inte mer specifikt berört frågan om tjänstelegitimation, men anser att även detta är en angelägen fråga för många organisationer. SNUS vill gärna betona att en tjänstelegitimation inte måste ses som en separat identitetshandling. I själva verket kan detta betraktas som ett bland många attribut som hanteras inom ramen för identitetsfederationen. Implementeringen av detta är dock komplex och vi förutsätter att också denna fråga kommer att hanteras inom expertgrupperna och företräds av relevant kompetens för att garantera en sund konstruktion.

Det är viktigt att ett medborgarperspektiv tas i utformningen av detta och att andra intressenter än myndigheter kan vara delaktiga i detta arbete. Att medborgare kan identifieras på nätet är inte enbart en fråga för myndigheter, men myndigheter måste spela en tydlig roll i hur detta ska göras möjligt .

Stockholm 16 februari 2010

För SNUS, genom styrelsen.

⁴ Även samlande tjänster som knyter samman olika datakällor är viktiga. Ta t.ex. tjänster som minpension.se, som inte hanteras i nuvarande förslag.

Om SNUS

SNUS är en ideell förening för svenska nätverksanvändare. Vårt syfte är att höja nätverkskunskapen i Sverige och därmed vår nationella konkurrenskraft.

SNUS är föreningen för dig som är nätverkstekniker och arbetar med IP-nätverk. Föreningen har funnits i många år och är ett forum för tekniskt intresserade personer inom nätverksområdet. Vi ska verka för att medlemmarna får del av varandras kunskaper inom ramen för våra olika aktiviteter, främst genom arbetsgrupper, seminarier, testrapporter och medlemstidning. Genom dessa aktiviteter är SNUS ett forum med verksamhet inriktad på att

- öka förståelsen för nätverksteknik och -användande i Sverige.
- driva på utvecklingen vad gäller samtrafik och samverkan.
- testa vad som fungerar i verkligheten sprida kunskap och erfarenheter.

Under SNUS historia sedan 1991 har fokus varit att sprida kunskap om leverantörsoberoende kommunikation (TCP/IP). SNUS har starkt bidragit till den tekniska utvecklingen av Internet vi har bl.a. initierat Swipnet (Det första kommersiella IP-nätet i Sverige) och medverkat till en överenskommelse om samtrafik för elektronisk post (mellan X.400- och Internet-världarna). SNUS har genomfört seminarier där intressanta ämnen inom TCP/IP-området tagits upp. SNUS är mest känt för att anordna Interoperabilitets-tester. Som bäst kan beskrivas som en avancerad provplats inför öppen ridå. Där de deltagande företagen genom hårt arbete och samarbete fått insikter och testat utlovade funktioner i praktiken. Testresultaten har presenterats dels direkt på plats, dels i detalj i testrapporter som publiceras här i vår Web. Vi har även arbetat med politiker, operatörer och övriga intressenter om vikten av fungerande interoperabilitet och samtrafik mellan de olika näten. SNUS har medverkat som sakkunniga i regeringens Internetutredning. Varit delaktiga i skapandet av den svenska delen av ISOC, Internet Society, som är det internationella värdorganet för IETF, Internet Engineering Task Force. SNUS har även varit värdorganisation för de svenska internetoperatörernas forum; SOF-gruppen.